

Västerholms Friskola AB

info@friskola.com

Rektorn vid Västerholms friskola

anna.ramberg@friskola.com

Beslut för grundskola, grundsärskola och fritidshem

efter tillsyn av Västerholms friskola
i Stockholms kommun

Tillsyn i Västerholms friskola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Stockholms kommun under 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Västerholms friskola besöktes av Skolinspektionen den 5 och den 6 februari 2013.

Fakta om skolan

Västerholms friskola är en fristående skola som ligger i stadsdelen Skärholmen i Stockholms kommun. Verksamheten omfattar förskoleklass samt grundskola respektive grundsärskola årskurs 1-9. Vid tillfället för tillsynen har Västerholms friskola cirka 750 elever. Av dessa går 53 elever i förskoleklassen och en elev i grundsärskolan, 205 elever deltar i fritidshemmets pedagogiska verksamhet. Västerholms friskolas ledning består av en rektor och två biträdande rektorer. Huvudman för skolan är Västerholms Friskola AB med organisationsnummer 556567-2812.

Kunskapsresultat

Enligt Skolverkets nationella statistik (SIRIS) för de nationella ämnesproven i årskurs 3 år 2012 uppnådde 60 procent av eleverna i Västerholms friskola kravnivån på samtliga delprov i matematik. Motsvarande resultat för riket var 72 procent. För ämnena svenska och svenska som andraspråk visar Skolverkets statistik att 65 procent av eleverna i årskurs 3 uppnådde kravnivån på samtliga delprov. Motsvarande andel för riket var 72 procent. I de naturorienterade och samhällsorienterade ämnena bedömde skolan samma år att mellan 85 och 100 procent av eleverna i årskurs 3 uppnådde de kunskapskrav som minst ska uppnås, beroende på ämne och klass.

För årskurs 6 visar Skolverkets statistik för år 2012 att 73 procent av eleverna uppnådde kravnivån på samtliga delprov i engelska, motsvarande för riket var 87 procent. För ämnet matematik finns ingen nationell statistik att tillgå. Enligt skolans egen statistik uppnådde 70 procent av eleverna i årskurs 6 kravnivån i matematik, motsvarande resultat för riket var 79 procent. I ämnena svenska och svenska som andraspråk uppnådde 42 procent kravnivån på samtliga delprov, motsvarande för riket var 80 procent. Någon sammanställning av de samlade kunskapsresultaten i årskurs 6 har skolan inte redovisat.

Det genomsnittliga meritvärdet 2012 var enligt Skolverkets nationella statistik 183 poäng i årskurs 9, motsvarande för riket var 211 poäng. Vid en jämförelse de senaste fem åren framgår att meritvärdet i skolan har försämrats. Andelen elever i årskurs 9 som uppnådde målen i alla ämnen läsåret 2011/12 var 29 pro-

cent. Motsvarande för riket var 77 procent. Denna andel har för skolans del minskat de senaste fem åren. Andelen elever behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram år 2012 var 62 procent. Andelen elever behöriga till gymnasieskolans högskoleförberedande program år 2012 varierade, beroende på program, från 54 procent till 61 procent.

Enligt skolans egen sammanställning av måluppfyllelsen i samtliga ämnen i årskurs 9 framgår att resultaten försämrats de senaste fem åren. Exempelvis har andelen elever som uppnår minst betyget Godkänt/E i moderna språk försämrats från 97 procent till 65 procent, i engelska från 96 procent till 73 procent och i matematik från 95 procent till 70 procent. Inte i något ämne har resultaten under de senaste fem åren förbättrats. Eleven som läser i grundskolan bedöms av skolan uppnå kunskapskraven i alla ämnen.

Helhetsbedömning

Av tillsynen framgår att kunskapsresultaten i Västerholms friskola är låga och har försämrats över tid. Skolinspektionen bedömer att skolan behöver vidta en rad åtgärder för att samtliga elever ska ges möjligheter att nå målen för utbildningen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt. År 2012 var kunskapsresultaten för de elever i Västerholms friskola som avslutade årskurs 9 de lägsta på fem år och knappt en tredjedel av eleverna uppnådde målen i alla ämnen.

För att komma tillrätta med de försämrade kunskapsresultaten har skolan från och med innevarande läsår arbetat med att identifiera ett antal utvecklingsområden som enligt skolledningen ska bidra till att höja kvaliteten i undervisningen och förbättra kunskapsresultaten. Tillsynen visar dock att det i skolan råder olika uppfattningar och i varierande grad kännedom om skolans kunskapsresultat och vilka utvecklingsområden skolan har identifierat. Med anledning av detta och de låga kunskapsresultaten är det angeläget att skolan fortsätter att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet så att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.

I arbetet för att höja kunskapsresultaten behöver skolan även förbättra studieron och bland annat utarbeta och förankra ordningsregler under medverkan av eleverna. Vidare behöver skolan se till att det finns rutiner för hur signaler och kränkande behandling ska rapporteras till huvudmannen.

Tillsynen visar att skolan har rutiner för att identifiera elever i behov av särskilt stöd. Skolan behöver dock se till att det i åtgärdsprogrammen tydliggörs hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Av tillsynen framgår att de flesta lärare tror på att eleverna har förmågan att lyckas i skolarbetet men att det finns undantag från detta. Skolan behöver därför se till att alla som arbetar i skolan och fritidshemmet ger uttryck för att de

stärker elevernas vilja att lära och deras tillit till den egna förmågan. Vidare behöver skolan se till att de lärare som används i grundskolan har utbildning för den undervisning som de ska bedriva. Skolan behöver även utveckla arbetet för att klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav som ställs och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har.

Vad gäller verksamheten i fritidshemmet bedömer Skolinspektionen att den stimulerar elevernas utveckling och lärande.

Avslutningsvis bedömer Skolinspektionen, trots de brister som identifierats, att det i skolan bedrivs ett omfattande hälsofrämjande arbete och att rektorn tar ansvar för att skolans personal arbetar utifrån läroplanernas krav.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Västerholms Friskola AB att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 5 juli 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Västerholms Friskola AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav som ställs och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har.
- Se till att alla som arbetar i skolan ger uttryck för att de stärker elevernas vilja att lära och deras tillit till den egna förmågan.

Motivering

Enligt läroplanen ska skolan och fritidshemmet klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav som ställs och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har.

Av den dokumentation som Skolinspektionen har tagit del av inför tillsynsbesöket framgår att skolan, när en elev skrivs in, ber eleven och dess vårdnadshavare skriva under ett samarbetsavtal. I avtalet, som av skolan benämns "Samarbetsavtal för skolan, eleverna och föräldrarna", står bland annat följande att läsa; "med samarbetsavtalet vill vi tydliggöra hur ansvaret kan fördelas och vilka förväntningar vi kan ha på varandra". I samtal och intervjuer med

elever framkommer dock att flera elever inte känner till att det finns något samarbetsavtal och i de fall elever säger sig känna till detta ger de uttryck för att avtalet inte har någon praktisk betydelse utan endast är något som de skriver under vid skolstart. Vid intervjuerna med såväl lärare som skolledningen framkommer att skolan använt sig av samarbetsavtalet i flera år men att det inte är tydligt för dem vad det bidragit till. Med anledning av att såväl lärare som skolledningen ger uttryck för att engagemanget från föräldrarna är relativt lågt är det angeläget att skolan utvecklar arbetet för att klargöra läroplanens övergripande mål och riktlinjer, vilka krav som ställs och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har.

Läroplanen anger att alla som arbetar i skolan ska ge uttryck för att de stärker elevernas vilja att lära och deras tillit den egna förmågan.

Vid de samtal och intervjuer som Skolinspektionen har genomfört med elever framkommer att de upplever att de flesta lärare visar att de tror på att eleverna har förmågan och kan lyckas i skolarbetet. Eleverna berättar dock att det finns undantag från detta och att det förekommer att de från enskilda lärare kan få höra kommentarer som inte bidrar till en stödjande och uppmuntrande lärandemiljö, något som bekräftas i samband med de verksamhetsbesök som Skolinspektionen har genomfört vid tillsynen. Av intervjun med rektorn framgår att hon är medveten om och arbetar för att skolan ska komma tillrätta med detta.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister inom området undervisning och lärande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Västerholms Friskola AB föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

Lgr 11 1, Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer

Trygghet och studiero

Bedömning

Västerholms Friskola AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Se till att ordningsregler finns, har utarbetats under medverkan av eleverna och följs upp vid skolan och fritidshemmet.
- Implementera rutinerna för hur signaler om kränkande behandling vid Västerholms friskola ska rapporteras till huvudmannen.

Motivering

Enligt skollagen ska det finnas ordningsregler för varje skolenhet. De ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet.

Vid de samtal och intervjuer som Skolinspektionen har genomfört med elever framkommer att de känner till att skolan har någon form av regler för, som det uttrycks, "vad som gäller i skolan". Några elever berättar att det finns så kallade klassrumsregler, andra elever redogör för att det finns något som av skolan benämns för incidentrapporter som skrivs om en elev bryter mot skolans regler. Flera elever ger dock uttryck för att de inte känner till vad skolans regler innefattar och att de inte heller upplever att eleverna i skolan varit delaktiga i utarbetandet av reglerna. Detta bekräftas av den enkät som Skolinspektionen har genomfört inför tillsynen som cirka 91 procent av eleverna i årkurs 5 och cirka 77 procent av eleverna i årskurs 9 besvarat. Av enkäten framgår att 51 procent av eleverna i årskurs 9 svarar "Stämmer ganska dåligt" eller "Stämmer inte alls" på påståendet "I min skola är vi elever med och bestämmer vilka trivsel- och ordningsregler vi ska ha". Vid såväl intervjuerna med elever, lärare som skolledningen framkommer även att efterlevnaden av skolans regler är varierande, vilket bland annat bekräftas av det omfattande antal incidentrapporter som skolan redogör för. Vidare visar Skolinspektionens enkät att 57 procent av eleverna i årskurs 9 menar att det "Stämmer ganska dåligt" eller "Stämmer inte alls" att "I min skola följer eleverna de trivsel- och ordningsregler som finns". Något som även framkommer vid intervjuerna med eleverna i samband med att de ger uttryck för att studieron är varierande.

Vid intervjun med skolledningen redogör de för att skolan för närvarande arbetar med att skapa så kallade trivselregler för hela skolan och berättar att eleverna i skolan är delaktiga i detta genom såväl klassråd som elevråd. Med anledning av skolans kunskapsresultat och att eleverna ger uttryck för att studieron är varierande konstaterar Skolinspektionen att det är angeläget att skolan kommer tillrätta med studieron och i arbetet med detta bland annat ser till att utarbeta och förankra ordningsregler under medverkan av eleverna.

En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är enligt skollagen skyldig att anmäla detta till huvudmannen.

Vid de samtal och intervjuer som Skolinspektionen har genomfört med såväl elever, lärare som skolledningen framkommer att det i skolan förekommer kränkningar som skolan hanterar. Vid intervjuerna med lärare, skolledningen respektive representant för huvudmannen frågar Skolinspektionen vilka rutiner skolan har när kränkningar kommer till kännedom för någon i personalen. Av de rutiner som redogörs för, vilka även framgår av skolans plan mot krän-

kande behandling, framgår att personalen rapporterar kränkning till rektorn men att rektorn inte har rutinen att anmäla kränkning till huvudmannen.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister inom området trygghet och studiero. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Västerholms Friskola AB föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

5 kap. 5 § och 6 kap. 10 § första stycket skollagen

Särskilt stöd

Bedömning

Västerholms Friskola AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Ange i åtgärdsprogrammen hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas samt hur de kan överklagas.

Motivering

Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Beslut om åtgärdsprogram kan överklagas till Skolväsendets överklagarnämnd.

Vid tillsynen av Västerholms friskola har Skolinspektionen tagit del av åtgärdsprogram som utarbetats vid skolan under höstterminen 2012. Av åtgärdsprogrammen framgår inte alltid tydligt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Vidare saknas information om att vårdnadshavare har rätt att överklaga åtgärdsprogrammet.

Utredningen visar att det finns brister i skolans åtgärdsprogram. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Västerholms Friskola AB föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

3 kap. 9 § och 28 kap. 16 § skollagen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Västerholms Friskola AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Se till att det av de individuella utvecklingsplanerna framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering

Enligt skollagen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. I Skolverkets allmänna råd om utvecklingssamtalet och den skriftliga individuella utvecklingsplanen (SKOLFS 2012:16) anges att de skriftliga omdömena bör utformas så att eleven och vårdnadshavaren får tydlig information om elevens kunskaper och kunskapsutveckling i förhållande till läroplanen.

I de individuella utvecklingsplaner som Skolinspektionen har tagit del av framgår inte alltid vilka insatser som skolan behöver vidta för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt. Som exempel framgår i en individuell utvecklingsplan följande under rubriken "Nulägesbeskrivning/omdöme och eventuella förslag på utvecklingsmål", "Din lektionsaktivitet är det inget fel på men du behöver komma i tid vara ombytt och klar när lektionen börjar. Den egna lektionen och friidrottsdagen i Sättrahallen den 5 december är viktiga moment denna termin". Rektorn uppger vid intervjun att hon är medveten om de individuella utvecklingsplanernas varierande kvalitet och framhåller att arbetet med dem och dess innehåll är under utveckling.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans arbete med individuella utvecklingsplaner. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Västerholms Friskola AB föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

10 kap. 13 § skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**Bedömning**

Västerholms Friskola AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ansvarar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av verksamheten vid skolan och fritidshemmet.

- Se till att kvalitetsarbetet genomförs under medverkan av lärare, övrig personal och elever och att elevernas vårdnadshavare ges möjlighet att delta i arbetet.

Motivering

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever.

Av tillsynen framgår att kunskapsresultaten i Västerholms friskola är låga och har försämrats över tid. För att komma tillrätta med de försämrade kunskapsresultaten har skolan arbetat med att identifiera ett antal utvecklingsområden och har därför från och med innevarande läsår bland annat genomfört något de benämner "samlad skoldag". Enligt skolledningen skapar det enhetliga dagar utan håltimmar som bland annat ska bidra till ökad elevnärvärde. Detta möjliggör även gemensamma tider för pedagogisk planering och ämnesövergripande projekt vilket ska bidra till att höja kvaliteten i undervisningen och att kunskapsresultaten förbättras. Vid de samtal och intervjuer som Skolinspektionen har genomfört med såväl elever, lärare som skolledningen framkommer att det bland annat råder olika uppfattningar och i varierande grad kännedom om skolans kunskapsresultat och vilka utvecklingsområden skolan identifierat samt varför skolan exempelvis har genomfört en samlad skoldag. Med anledning av detta och de låga kunskapsresultaten är det angeläget att skolan fortsätter att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet så att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.

Utredningen visar att det finns brister inom det systematiska kvalitetsarbetet. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Västerholms Friskola AB föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 4 § skollagen

Personalkompetens**Bedömning**

Västerholms Friskola AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Personalkompetens.

- Se till att de lärare som används i grundskolan har utbildning för den undervisning de ska bedriva.

Motivering

Utgångspunkten i skollagen är att lärare ska ha utbildning för den undervisning de bedriver. Det innebär att lärarens utbildning måste överensstämma med den skolform, årskurs och de ämnen som läraren undervisar i. Lärare som anställts före den 1 juli 2011 och som saknar lärarlegitimation kan under en övergångsperiod istället ha utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Av tillsynen framgår att merparten av lärarna på Västerholms friskola undervisar i de ämnen och de årskurser som de har utbildning för. Undervisningen i några av grundskolans ämnen bedrivs dock av lärare som saknar ämnesutbildning för detta. Enligt rektorn är hon medveten om detta och ser för närvarande över lärarbehörigheten på skolan.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister inom området personalkompetens. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Västerholms Friskola AB föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 13-14 §§ skollagen, 2 kap. 3 § 1985 års skollag, 33 § lag om införande av skollagen

På Skolinspektionens vägnar

Luca Nesi
Enhetschef

Johan Pellberg
Föredragande

Kopia till: Stockholms kommun

Bilaga: Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).